

geval zijn dan juist op 't gebied van de portretkunst? Hier, als altijd, dwingt het portret den kunstenaar tot een inniger overgave, tot een strenger objectiviteit. Treffend is de soberheid van uitbeelding in het eventjes te harde „Bildnis der Mutter des Künstlers” en in een ander vrouwenportret. De invloed van Holbein doet zich hier voelen en werkte in de richting van grooteren eenvoud en concentratie. Hiermede vergeleken zijn de portretten van den kunstenaar zelf en van zijn vrouw weer overbewust van voordracht, maar het is tot de kleine werken dat wij ons wenden moeten, om geheel te beseffen wat deze te Wagneriaansch aangelegde schilder in waarheid kòn. Het gevoelig portretje van Jacob Mähleg is dan te noemen, méér nog het portretje van den zoon van Fritz Burchhardt; hier is Böcklin geheel argeloos! Geen spoor hier van Napoleontische allures, geheel zonder pretentie is dit werkje, dat in een hoekje terzijde werd gehangen, als in enkele uren van stil geluk ontstaan: een droomerig, wazig jongenskopje, met den ernstigen blik der oogen meer gevoeld dan gezien, met het licht, teeder-trillend als een goud-glanzende sluier over het zachte en blonde haar. Hier bereikte Böcklin zoovéél, daar hij in 't geheel niets wilde bereiken. Ook een zeer rake, zij het weer te zelfbewuste schets naar een „dichtender Freund”, een karikatuur haast van dit decadent heerschap met de spichtige neus en terugwijkende kin, dient vermelding; oneinder leuker is deze krabbel dan de academisch-onaangename studie van een „Muschel tragender Triton.”

De zich ten deele bij Arnold Böcklin aansluitende Anselm Feuerbach (1829—1880) is mij het sympathiekst in een op negen en twintigjarigen leeftijd geschilderd portret van J. Allgeyer, dat kwaliteiten van kleur bezit. Het grootsche en eenigszins in den geest van Tintoretto geconcipeerde „Dood van Pietro Aretino”, dat buitengewoon levendig geschilderd is en uitnemende technische brokken bevat, zou eveneens groote verwachtingen in ons wekken, wanneer wij bedenken, dat het reeds vier jaar eerder werd geschilderd; want voor zulk een jeugdigen leeftijd is dit nog te traditioneele werk ongetwijfeld een in alle opzichten zéér respectabele prestatie. Deze verwachtingen worden meedoogenloos gedood wanneer wij latere werken, als b.v. het hier aanwezige „Am Strande”, gedateerd 1870, in ons opnemen: het warme koloriet heeft zich, mede door zijne den kunstenaar verbitterende levensomstandigheden, door een volkomen gemis aan erkenning, in de leege melancholie van eentonige grijzen opgelost, terwijl de plastische bewogenheid van zijn schilderwijze „vereenvoudigd” is tot de schijnbaar „klassieke” en „absolute” schoonheidsvormen, die in waarheid echter vrij poover zijn. Deze innerlijke armoede komt misschien het sterkst tot uiting in een kleuriger, maar betreurenswaardig werkje „Nympe, musizierende Kinder belauschend”; dit vormelijk perfect